

Sygn. akt XXVIII C 1083/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Dorota Wolicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 07 września 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **A. P.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i o ustalenie ewentualnie o zapłatę i o ustalenie

I. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. kwotę 199 294,12 zł (sto dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt cztery złote i dwanaście groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 18 września 2018 roku do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. P. kwotę 500 zł (pięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

IV. w pozostałym zakresie koszty postępowania znosi wzajemnie pomiędzy stronami.

Sygn. akt XXVIII C 1083/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 września 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 05 lipca 2018 roku, powódka A. P. domagała się zasądzenia na jej rzecz od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) S.A.” lub „Bank”) kwoty 199 294,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia z uwagi na nieważność ze skutkiem ex tunc umowy kredytu nr (...), zawartej w dniu 09 października 2008 roku. W razie nieuwzględnienia powyższego roszczenia powódka zgłosiła żądanie ewentualne o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kwoty 69 790,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 385¹ k.c. w postaci nadpłaty, wynikającej z pobieranych przez Bank, zawyżonych rat kredytu. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, z uwzględnieniem sześciokrotności stawki określonej według obowiązujących przepisów o kosztach.

Uzasadniając żądanie pozwu, powódka wskazała, że (...) S.A. jest następcą prawnym (...) Banku Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., z którym w dniu 09 października 2008 roku zawarła umowę kredytu nr (...) na zakup samochodu osobowego marki S. (...) (dalej też jako: „Umowa”). Podała, że kwota kredytu została ustalona na 111 229,94 zł, waloryzowanych kursem kupna waluty w CHF według tabeli kursowej (...) Banku S.A. Wyjaśniła, że w dniu 18 maja

2016 roku spłaciła ostatnią ratę kredytu, uwalniając się tym samym w całości od zobowiązania względem pozwanego Banku. Powódka podała, że postanowienia w/w Umowy nie były przedmiotem negocjacji, że pośrednik pracujący dla pozwanego Banku zachęcał ją do wyboru oferty kredytu indeksowanego jako korzystniejszej oraz że nie brała pod uwagę faktu, że niektóre z klauzul wprowadzonych do Umowy mają charakter niedozwolony. Podniosła, że w chwili składania oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia Umowy, działała pod wpływem błędu co do treści czynności prawnej (błąd co do faktów i co do prawa). Zarzuciła, że klauzula indeksacyjna, określająca sposób indeksacji, jest niezbędnym elementem dla wykonania umowy a brak tej klauzuli lub jej wadliwość powoduje, że umowa nie może zostać wykonana z uwagi na brak możliwości ustalenia jej treści. Kolejno zarzuciła, że wprowadzenie zapisu, który przyznaje możliwość jednostronnego i dyskrejonalnego ustalania wysokości spreadu, jest rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami i narusza jej interes oraz że pozwany Bank przerzucił na nią w całości nie tylko ryzyko kursowe, ale naraził ją na dodatkowe ryzyko spreadów walutowych, nie informując jej o tym. Dodała, że postanowienie, zawarte w § 6 ust. 4 Umowy, zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone – nr wpisu 5743. Powódka zarzuciła, że postanowienia § 1 ust. 1 i § 6 ust. 4 Umowy oraz § 3 ust. 3, § 12 ust. 6 i 7, § 13 ust. 2, § 15 ust. 6 Regulaminu udzielania kredytów (...) mają abuzywny charakter, podnosząc, że w postanowieniach tych nie zostały sprecyzowane przesłanki ustalania kursów kupna i sprzedaży waluty obcej. Podała, że uznanie klauzuli regulującej sposób przeliczenia udzielonego kredytu i dokonywanych wpłat uniemożliwia określenie kursu waluty a co za tym idzie ustalenie wysokości zobowiązania stanowiącego również podstawę naliczania odsetek. Dodała, że brak możliwości zastąpienia kwestionowanej klauzuli jakimkolwiek innym postanowieniem umownym powoduje, że umowa nie może zostać wykonana. Powódka podała, że nieważność umowy wynika także z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz że umowa narusza takie zasady współzycia społecznego jak uczciwość i lojalność wobec uczestników obrotu. Dodała, że naruszenie przez Bank obowiązku rzetelnego informowania o ryzyku kursowym narusza art. 355 k.c. Zarzuciła, że przedmiotowa umowa narusza art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, gdyż w umowie nie podano kwoty i waluty kredytu. Podała, że skutkiem nieważności umowy jest obowiązek Banku zwrócenia jej wszelkich wpłaconych przez nią w ramach nieważnej umowy kwot (k. 4 – 30v – pozew).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictw.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana podała, że roszczenia powódki są bezpodstawne. W ocenie strony pozwanej, sednem sprawy nie są argumenty prawne wykreowane przez profesjonalnego pełnomocnika powódki na potrzeby pozwu, lecz fakt, że powódce przestał odpowiadać aktualny kurs CHF i usiłuje wycofać się z Umowy, w której w zamian za liczne korzyści – w porównaniu do kredytów w polskich złotych – takie jak niższe oprocentowanie, powódka świadomie wybrała i zgodziła się na ryzyko kursowe. Podkreśliła, że podniesione przez powódkę zarzuty abuzywności klauzul dotyczących mechanizmu waloryzacji kursem CHF oraz nieważności umowy są sprzeczne. Podała, że waloryzacja kredytu powódki jest wprost przewidziana przez prawo, a waloryzowanie (indeksowanie) kredytu kursem waluty obcej na zasadach przewidzianych w umowie, tj. przeliczanie kredytu po kursie kupna, a rat kredytu po kursie sprzedaży było dopuszczalne w stanie prawnym zarówno przed, jak i po 26 sierpnia 2011 roku, kiedy weszła w życie tzw. „ustawa antyspreadowa”. Klauzule dotyczące sposobu przeliczania wielkości kredytu nie prowadziły do pokrzywdzenia powódki, a kurs wyznaczany był w oparciu o obiektywne czynniki, potwierdzone dodatkowo przez Bank poprzez wprowadzenie ich do § 4 Regulaminu. Podniosła, że jeśli sposób przeliczeń stosowany przez Bank był niejasny według treści zaskarżonych postanowień umownych, to z chwilą dokonania spłaty, został on skonkretyzowany i w rezultacie niedozwolony charakter spornych postanowień został wyeliminowany. Strona pozwana dodała, że powódka miała możliwość spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie CHF. W związku z tym jakiegokolwiek zarzuty dotyczące ustalania kursów przez Bank pozostają bezprzedmiotowe po tej dacie. Podkreśliła, że kursy ustalane przez Bank są kursami rynkowymi, ustalonymi według jednoznacznych oraz obiektywnych zasad w oparciu o elementarne zasady konkurencyjności oraz obrotu finansowego. Podała, że nie jest beneficjentem wysokiego kursu CHF, gdyż nie odnosi korzyści w przypadku zmian kursów niekorzystnych dla klienta. Odnosząc się do zarzutów powódki, dotyczących naruszenia przepisów ustawy Prawo bankowe, strona pozwana wskazała, że w Umowie wskazano zarówno kwotę jak i walutę kredytu. Podniosła, że Bank nie tworzy specjalnych

kursów walut obcych dla kredytów samochodowych, lecz jedną, uniwersalną Tabelę Kursów Walut Obcych każdego dnia, jednakowych dla wszystkich rodzajów transakcji z zaangażowaniem walut obcych. Odnosząc się do zarzutów, dotyczących nieuczciwej praktyki rynkowej i wprowadzenia powódki w błąd, strona pozwana podniosła, że Bank nie zataił przed powódką żadnych informacji, nie wprowadził jej w błąd, a w dacie zawarcia Umowy, nie była ona dla powódki niekorzystna, lecz dostosowana do jej potrzeb. Strona pozwana podniosła, że kwestionowane przez powódkę postanowienia umowne nie są abuzywne, nie powodują jakiegokolwiek narażenia jak i naruszenia interesów powódki i nie kształtują jej obowiązków w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Podała, że powódka w wyniku indywidualnych negocjacji zdecydowała się na kredyt waloryzowany kursem CHF, jednoznacznie opisany w Umowie.

W związku z powyższym zarzuty oparte na art. 385¹ k.c. są bezpodstawne. Strona pozwana dodała, że wyeliminowanie z Umowy kwestionowanych postanowień, doprowadziłoby do bezprawnego przysporzenia po stronie powódki i do faworyzowania konsumenta z naruszeniem zasady sprawiedliwości kontraktowej. Pozwany Bank podniósł także zarzut bezpodstawności powództwa z uwagi na brak nienależytego świadczenia wypłaconego przez powódkę na rzecz pozwanego Banku, tj. brak przesłanek wskazanych w szczególności w art. 405 k.c. oraz art. 410 k.c. Dodał, że Bank zużył korzyści uzyskane od powódki i nie powinien być liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu. Pozwany Bank podniósł również zarzut przedawnienia roszczeń powódki w zakresie świadczeń wniesionych więcej niż trzy lata od wniesienia pozwu (k. 111 – 251 – odpowiedź na pozew).

Ustosunkowując się do odpowiedzi na pozew, w piśmie procesowym z dnia 09 lipca 2020 roku, powódka oprócz zarzutów, zawartych w pozwie, dodała, że Umowa kredytu sprzeczna jest z art. 353¹ k.c. z powodu naruszenia granic swobody umów oraz że sprzeczna jest ona z zasadą walutowości, tj. z art. 358 § 1 k.c. a także iż osoby, które złożyły podpisy na dokumencie Umowy kredytu w imieniu Banku nie miały umocowania do jej zawarcia, dlatego Umowę uznać należy za nieistniejącą a w najlepszym razie za nieważną. Powódka wskazała także, iż podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. (k. 434 – 499 – pismo procesowe z dnia 09 lipca 2020 roku).

W toku postępowania powódka dokonywała modyfikacji żądania pozwu, wnosząc ostatecznie w piśmie procesowym z dnia 31 maja 2021 roku obok roszczenia głównego o zapłatę także o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność lub bezskuteczność Umowy kredytu nr (...) z dnia 06 października 2008 roku. W przypadku uznania przez Sąd, że w/w Umowa jest ważna powódka zgłosiła żądania ewentualne, domagając się: 1. zasądzenia od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 69 790,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w postaci nadpłat kredytowych za okres od dnia 17 listopada 2008 roku do dnia 18 maja 2016 roku z uwagi na nieważność lub bezskuteczność niektórych postanowień Umowy, tj. klauzul niedozwolonych zawartych w § 1 ust. 1, § 4 ust. 3, § 6 ust. 4 oraz § 3 ust. 3 i 4, § 12 ust. 6, § 13 ust. 2 Regulaminu, stanowiących dla pozwanego Banku podstawę uzależnienia wysokości rat kredytowych kapitałowo – odsetkowych od kursu CHF; 2. ustalenia, że kredyt jest kredytem w PLN i jest oprocentowany w oparciu o LIBOR 3M (CHF) plus marża; 3. ustalenia, że postanowienia Umowy, zawarte w § 1 ust. 1, § 4 ust. 3, § 6 ust. 4, § 7 ust. 3, § 12 ust. 3 Umowy oraz § 3 ust. 3 i 4, § 12 ust. 6, § 13 ust. 2, § 15 ust. 6, § 19 ust. 1, 2 i 3 Regulaminu są bezskuteczne w stosunku do niej i jej nie wiążą a strony są związane Umową w pozostałym zakresie.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Banku kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według przedłożonego spisu kosztów wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (k. 604 – 606 – modyfikacja powództwa z dnia 31 maja 2021 roku).

W odpowiedzi na modyfikację powództwa, strona pozwana w pierwszej kolejności wniosła o zwrot pisma procesowego z dnia 31 maja 2021 roku, zarzucając, że powódka nie uiściła opłaty sądowej od tego pisma. W razie nieuwzględnienia tego zarzutu, strona pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie oraz podniosła, że powódka nie ma interesu prawnego w zakresie powództwa o ustalenie. Dodała, że w zakresie roszczenia o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie brak jest podstaw do uwzględnienia powództwa w części obejmującej okres przed datą

uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie (k. 554 – 581 – pismo procesowe z dnia 02 czerwca 2021 roku, k. 626 – 627 – pismo procesowe z dnia 21 lipca 2021 roku).

Do czasu zamknięcia rozprawy strony podtrzymały powyższe stanowiska procesowe w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

A. P. w 2008 roku planowała kupić nowy samochód, potrzebny jej do celów osobistych oraz jako środek transportu do pracy. Pracowała wówczas jako żołnierz zawodowy. Nie posiadała środków finansowych na zakup nowego samochodu, dlatego udała się do (...) Banku S.A., aby dowiedzieć się, czy zostanie jej udzielony kredyt. W Banku odmówiono jej udzielenia kredytu. Następnie A. P. skontaktowała się telefonicznie z pośrednikiem kredytowym, który również poinformował ją, że nie ma ona zdolności kredytowej, jednak spróbuje uzyskać dla niej ofertę kredytową. Po około 3 tygodniach pośrednik poinformował A. P., że wynegocjował dla niej w Banku kredyt na okres 10 lat w wysokości 100 000 zł a także o tym, że na kredyt złotowy nie ma ona zdolności kredytowej, dlatego oferta dotyczy kredytu powiązanego z walutą CHF. Wszystkie dokumenty związane z umową kredytową zostały podpisane przez A. P. na jednym spotkaniu.

(dowód: k. 596v – 597v – zeznania powódki A. P.)

Wniosek o udzielenie kredytu (...) dla osób fizycznych o nr (...) został w całości wypełniony komputerowo przez pośrednika kredytowego. Pod wnioskiem A. P. złożyła swój własnoręczny podpis oraz wpisała datę: „02.10.2008r.”. Po wnioskiem podpisał się także pośrednik kredytowy.

We wniosku kredytowym wpisano łączną kwotę kredytu w PLN: 111 229,94 zł, na którą – oprócz ceny kredytowanego środka transportu w wysokości 102 900 zł – składały się: prowizja (...) wynosząca 4,0% kwoty kredytu, tj. 4 278,07 zł; ubezpieczenie na życie Kredytobiorcy w kwocie 2 673,80 zł; inne wydatki Kredytobiorcy w kwocie 4 278,07 zł. Okres spłaty kredytu określono na 120 miesięcy, spłata miała następować w równych ratach. Jako walutę kredytu wpisano „CHF”.

We wniosku wskazano, że A. P. pracuje w służbach mundurowych, jej pracodawcą jest (...) Marynarki Wojennej w G., a jej miesięczny dochód netto wynosi 3 459,13 zł.

Powyższy wniosek wpłynął do (...) Banku S.A. w dniu 13 października 2008 roku.

(dowód: k. 281 – 283 – kserokopia wniosku o udzielenie kredytu)

W dniu 06 października 2008 roku A. P. zawarła z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. Umowę przewłaszczenia. Na umowie tej oprócz niej podpisy złożyli pośrednik kredytowy oraz czterech przedstawicieli Banku.

W § 1 powyższej umowy wskazano, że została ona zawarta w celu zabezpieczenia wierzytelności Banku wynikającej z umowy kredytowej nr (...), będącej podstawą udzielenia kredytu (...) Kredyt Samochodowy w wysokości 111 229,94 zł.

Przewłaszczający oświadczył m.in., iż jest właścicielem pojazdu marki S. (...) o wartości ustalonej na podstawie dowodu zakupu w wysokości 102 900 zł (§ 2 umowy). W celu zabezpieczenia wierzytelności Banku wobec Przewłaszczającego z tytułu Umowy Kredytowej, Przewłaszczający oświadczył, że przenosi z dniem zawarcia tej umowy na Bank udział w prawie własności pojazdu opisanego w § 2 umowy w części 49/100, w wyniku czego Bank stał się współwłaścicielem pojazdu w 49/100 części, a Przewłaszczający – w 51/100 części.

Powyższa umowa wpłynęła do (...) Banku S.A. w dniu 13 października 2008 roku.

(dowód: k. 50 – 51 – kserokopia Umowy Przewłaszczenia z dnia 06 października 2008 roku)

W dniu 06 października 2008 roku A. P. – jako Kredytobiorca – oraz pośrednik kredytowy złożyli podpisy pod Umową (...) nr (...) (dalej też jako: „Umowa”), na której dopisano datę zawarcia „09 PAŹ. 2008”. Pod Umową podpisy w

imieniu drugiej jej strony (...) Banku S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako: „Bank”) złożyły dwie osoby, wymienione na wstępie Umowy jako osoby umocowane do reprezentowania Banku.

W § 1 ust. 1 Umowy wskazano, że Bank udziela Kredytobiorcy na jego wniosek kredytu bezgotówkowego w łącznej kwocie 111 229,94 zł waloryzowanego kursem kupna waluty w CHF wg tabeli kursowej (...) Banku SA oraz że kwota kredytu wyrażona w CHF jest określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF z tabeli kursowej (...) Banku SA z dnia i godziny uruchomienia kredytu.

W § 1 ust. 2 Umowy wymieniono przeznaczenie kredytu: a) zakup środka transportu samochód osobowy – nowy, marki S. (...), rok produkcji 2008, w kwocie 100 000,00 zł; b) opłacenie prowizji Banku za udzielenie Kredytu w kwocie 4 278,07 zł; c) opłacenie kosztów objęcia Kredytobiorcy ubezpieczeniem na życie w kwocie 2 673,80 zł oraz d) opłacenie innych wydatków Kredytobiorcy w kwocie 4 278,07 zł.

Stosownie do treści § 3 ust. 1 Kredytobiorca miał zapłacić Bankowi, zgodnie z obowiązującą Taryfą prowizji i opłat bankowych, prowizję za udzielenie kredytu w wysokości 4.0% liczoną od kwoty Kredytu, płatną w dniu postawienia Kredytu do dyspozycji. Zgodnie zaś z § 3 ust. 3 Umowy Kredyt został udzielony w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

Zgodnie z § 4 ust. 1 Umowy oprocentowanie miało być zmienne a w dniu wydania decyzji kredytowej wynosiło 4.43% w stosunku rocznym. Wysokość zmiennej stopy procentowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M dla danej waluty z dnia 29 września 2008 roku, wynosząca 2.93, powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę Banku w wysokości 1.5. Bank co miesiąc miał dokonać porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej LIBOR 3M ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i miał dokonać zmiany wysokości oprocentowania Kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej, o co najmniej 0.10 punktu procentowego (§ 4 ust. 2 – 3 Umowy).

Stosownie do § 6 ust. 4 Umowy raty odsetkowe oraz kapitałowo–odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku SA, obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14.50.

W § 7 ust. 3 Umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF w tabeli kursowej (...) Banku SA, ogłaszanym na dzień i godzinę spłaty.

§ 12 ust. 3 Umowy stanowił, że z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu Umowy Kredytowej, Bank miał dokonać przeliczenia wierzytelności na złote po średnim kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku SA z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Zgodnie z § 12 ust. 5 Umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez Bank bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu Umowy, Bank miał prawo pobierać odsetki w wysokości określonej w Tabeli Oprocentowania dla złotych należności przeterminowanych od całej kwoty zadłużenia, tj. obejmującej kapitał, odsetki, prowizję, opłaty oraz inne należności Banku.

Stosownie do treści § 17 ust. 1 Umowy w sprawach nieuregulowanych w tej Umowie zastosowanie miały mieć postanowienia – Regulamin udzielania (...), Taryfy Prowizji i opłat bankowych (...) oraz Tabeli stóp procentowych (...). W § 17 ust. 3 Umowy wskazano, że Kredytobiorca oświadczył, iż przed zawarciem Umowy otrzymał w/w dokumenty i uznał ich wiążący charakter.

(dowód: k. 34 – 40, k. 370 – 376 – kserokopie Umowy kredytu nr (...))

Na podstawie powyższej Umowy Bank wypłacił Kredytobiorcy kwotę kredytu wskazaną w tej Umowie.

(okoliczność bezsporna)

W wykonaniu powyższej Umowy w okresie od dnia 17 listopada 2008 roku do dnia 18 maja 2016 roku A. P. uiszczała na rzecz Banku tytułem rat kapitałowo – odsetkowych łącznie kwotę 199 294,12 zł. W dniu 18 maja 2016 roku A. P. dokonała całkowitej przedterminowej spłaty kredytu, wpłacając na rzecz Banku ostatnią kwotę tytułem rat kapitałowo – odsetkowych.

(dowód: k. 88 – 92 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 22 lutego 2018 roku)

(...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Banku S.A. z siedzibą w W..

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie złożonych przez strony postępowania kserokopii dokumentów, związanych z zawarciem i wykonywaniem przedmiotowej Umowy. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie podważały ich prawdziwości i autentyczności. Sąd nie miał podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej. Wobec tego, Sąd ocenił je jako wiarygodne.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny częściowo także na podstawie zeznań powódki A. P.. Wskazać należy, iż przesłuchanie stron jest de facto dowodem wyłącznie posiłkowym, tym niemniej w niektórych wypadkach może się on okazać dowodem wręcz kluczowym dla odtworzenia istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności. W niniejszej sprawie powódka w swoich zeznaniach przede wszystkim zrelacjonowała przebieg zdarzeń związanych z zawarciem przedmiotowej Umowy. Zeznała, że wszelkimi formalnościami zajął się pośrednik kredytowy oraz że wszystkie dokumenty związane z Umową podpisała na jednym spotkaniu.

Oceniając zeznania powódki, Sąd miał na uwadze, że była ona bezpośrednio zainteresowana korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże ostatecznie, mając na uwadze treść jej zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów, Sąd ocenił je jako wiarygodne.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z dokumentów, wymienionych w pkt II ppkt 3 lit. g) – m) oraz q) – s) odpowiedzi na pozew; z protokołu rozprawy w innej sprawie, na której zeznania złożył świadek M. D.; z opinii biegłego sądowego z zakresu finansów i ekonomii; z oględzin płyty CD, zgłoszony w pkt II ppkt 4 odpowiedzi na pozew; z dokumentów w postaci wydruków artykułów internetowych (k. 555); z opinii biegłego sądowego z zakresu finansów, bankowości i rachunkowości. Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie były bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwanego Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania kredytów w ewidencji Banku. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w tabeli kursowej (...) Banku S.A., skoro poza sporem było, iż w Umowie ustalenia takie nie zostały zawarte. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwanego Bank. Odnośnie wniosków o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Odnośnie zaś zgłoszonych przez stronę pozwaną dowodów z w/w dokumentów, w szczególności w postaci artykułów prasowych, opracowań naukowych, ekspertyz, stanowisk Pierwszego Prezesa SN oraz Prezesa ZBP, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie dowód na to, że taki dokument o wskazanej w nim treści został przez określony podmiot wydany/

sporządzony, natomiast nie miały one znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Stanowiły one zatem jedynie wzmocnienie argumentacji prawnej strony postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pozwu powódka domagała: się 1. zasądzenia od strony pozwanej kwoty 199 294,12 zł z tytułu uiszczonych przez nią na rzecz pozwanego Banku rat kapitałowo – odsetkowych za okres od 17 listopada 2008 roku do 18 maja 2016 roku wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń z uwagi na nieważność lub bezskuteczność Umowy kredytu nr (...) z dnia 06 października 2008 roku oraz 2. ustalenia nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność lub bezskuteczność w/w Umowy kredytu. Ponadto powódka zgłosiła żądania ewentualne na wypadek uznania przez Sąd, że w/w Umowa jest ważna, domagając się: 1. zasądzenie od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 69 790,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w postaci nadpłat kredytowych za okres od dnia 17 listopada 2008 roku do dnia 18 maja 2016 roku z uwagi na nieważność lub bezskuteczność niektórych postanowień Umowy oraz 2. ustalenia, że kredyt jest kredytem w PLN i jest oprocentowany w oparciu o LIBOR 3M (CHF) plus marża i 3. ustalenia, że wskazane postanowienia Umowy są bezskuteczne w stosunku do niej i jej nie wiążą a strony są związane Umową w pozostałym zakresie.

Na wstępie, odnosząc się do kwestii formalnej, poniesionej przez stronę pozwaną w piśmie procesowym z dnia 21 lipca 2021 roku, w którym domagała się zwrotu pisma procesowego powódki z dnia 31 maja 2021 roku, zawierającego modyfikację żądania pozwu, wskazać należy, iż: po pierwsze – wymienione pismo powódki nie stanowiło rozszerzenia żądania pozwu, lecz zawarto w nim jedynie inaczej sformułowane żądanie ustalenia, tj. zamiast ustalenia nieważności umowy (o co powódka wniosła w piśmie procesowym z dnia 09 lipca 2020 roku – k. 502 – 504), ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność lub bezskuteczność umowy (k. 604 – 606); po drugie – odpis powyższego pisma powódki został już doręczony drugiej stronie, a więc nawet przyjmując, że należna byłaby od niego dodatkowa opłata sądowa, nie mógłby z tego powodu zostać zarządzony zwrot tego pisma, a jedynie w orzeczeniu kończącym postępowanie opłata ta podlegałaby ściągnięciu do strony przegrywającej proces na rzecz Skarbu Państwa.

Przechodząc do merytorycznej oceny żądań pozwu, w ocenie Sądu, główne żądanie powódki o zapłatę zasługiwało na uwzględnienie w całości co do żądanej kwoty głównej oraz w przeważającej części co do odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty. Natomiast co do drugiego żądania głównego ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z Umowy kredytu powództwo należało oddalić. Wobec zaś podzielenia – z niżej podanych względów – argumentacji dotyczącej nieważności Umowy kredytu, Sąd w ogóle nie orzekał o żądaniach ewentualnych, które zostały zgłoszone jedynie na wypadek uznania, że w/w Umowa jest ważna.

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów powódki, wskazać należy, iż niezasadne okazały się argumenty powódki dotyczące nieważności przedmiotowej Umowy z powodu braku umocowania osób, które w imieniu Banku podpisały Umowę kredytu oraz z powodu wady oświadczenia woli, tj. błędu a także z powodu jej sprzeczności: z art. 355 k.c., art. 358 k.c. oraz z zasadami współżycia społecznego i z art. 69 ustawy Prawo bankowe.

Powódka zarzuciła, że osoby, które w imieniu Banku podpisały Umowę kredytu, nie okazały jej pełnomocnictw do działania w imieniu Banku, a więc z tego powodu Umowa ta jest nieważna.

W ocenie Sądu, powyższy zarzut powódki w okolicznościach niniejszej sprawy należało uznać za chybiony. Po pierwsze – wskazać należy, iż przedmiotowa Umowa została w całości wykonana przez jej strony, tj. Bank wypłacił powódce kwotę kredytu zaś powódka w całości spłaciła kredyt, wskutek czego Umowa ta wygasła. Po drugie – stosownie do treści art. 103 § 2 k.c. powódka – pomimo, że zakwestionowała umocowanie osób podpisujących Umowę do działania w imieniu Banku – nie wyznaczyła Bankowi terminu do potwierdzenia Umowy. Po trzecie – w czasie wykonywania Umowy powódka nie podnosiła kwestii braku umocowania osób, które w imieniu Banku podpisały Umowę kredytu.

Powyzsze swiadczy wiec o tym, ze przez caly czas wykonywania Umowy powodka nie miala watpliwosci, kto jest druga strona Umowy a wiec wobec kogo ma zobowiazania wynikajace z tej Umowy.

Ponadto powodka zarzucila, iz zostala wprowadzona w blad, gdyz na podstawie informacji przedstawionych jej przez posrednika kredytowego, nie brala pod uwage faktu, ze niektore z klauzul wprowadzonych do umowy maja charakter niedozwolony.

Art. 84 § 1 k.c. stanowi, ze w razie bledu co do tresci czynnosci prawnej mozna uchylc sie od skutkow prawnych swego oswiadczenia woli. Jezeli jednak oswiadczenie woli bylo zlozone innej osobie, uchylene sie od jego skutkow prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy blad zostal wywolany przez te osobę, chociazby bez jej winy, albo gdy wiedziala ona o bledzie lub mogla z latwoscia blad zauwazyc; ograniczenie to nie dotyczy czynnosci prawnej nieodplatnej. Przy czym mozna powolywac sie tylko na blad istotny, a wiec uzasadniajacy przypuszczenie, ze gdyby skladajacy oswiadczenie woli nie dzialal pod wplywem bledu i ocenial sprawe rozsadnie, nie zlozylby oswiadczenia tej tresci (art. 84 § 2 k.c.). Stosownie zas do art. 88 § 1 i § 2 k.c. uchylene sie od skutkow prawnych oswiadczenia woli, ktore zostalo zlozone innej osobie pod wplywem bledu lub grozby, nastepuje przez oswiadczenie zlozone tej osobie na piśmie a uprawnienie to wygasa: w razie bledu – z uplywem roku od jego wykrycia, a w razie grozby – z uplywem roku od chwili, kiedy stan obawy ustal.

W niniejszej sprawie powodka nie wykazala: po pierwsze – aby zlozyla stronie pozwanej na piśmie oswiadczenie o uchyleniu sie od skutkow prawnych oswiadczenia zlozonego pod wplywem bledu, a po drugie – kiedy wykryla blad, na ktory sie powolywala. Majac to na uwadze, rowniez powyzszy zarzut uznac nalezalo za chybiony.

Powodka zarzucila, takze, iz przedmiotowa Umowa narusza art. 355 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem dluznik obwiazany jest do starannosci ogolnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (nalezyta starannosc).

W ocenie Sadu, badanie naruszenia powyzszego przepisu moze nastapic jedynie w kontekscie ustalenia odpowiedzialnosci odszkodowawczej kontraktowej, natomiast brak nalezytej starannosci dluznika sam w sobie nie moze stanowic podstawy ustalenia niewaznosci czynnosci prawnej. Powyzszy przepis okresla sposob, w jaki dluznik ma wykona zobowiazanie. Natomiast skutki prawne braku nalezytej starannosci zostaly uregulowane w przepisach kodeksu cywilnego dotyczacych odpowiedzialnosci kontraktowej, a wiec art. 471 k.c. i nastepnych. Powodka nie udowodnila zas przeslanek tej odpowiedzialnosci, w szczegolnosci nie udowodnila co stanowi jej szkode oraz jej wysokosci.

Przedmiotowa Umowa kredytu – wbrew zarzutom powodki – nie byla takze sprzeczna z obowiazujacym do 23 stycznia 2009 roku brzmieniem art. 358 § 1 k.c., ktory wskazywal, ze z zastrzezeniem wyjatkow w ustawie przewidzianych, zobowiazania pieniezne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej moga byc wyrazone tylko w pieniadzu polskim. Wyjatek taki przewidywaly zas przepisy ustawy Prawo dewizowe z dnia 27 lipca 2002 roku (Dz.U z 2002 roku, Nr 141, poz. 1178 z pozn. zm.) w brzmieniu obowiazujacym w dacie zawarcia Umowy.

Ponadto dodac nalezy, iz w chwili zawierania przedmiotowej Umowy obowiazywal juz art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z ktorym strony mogle zastrzec w umowie, ze wysokość świadczenia pienieznego zostanie ustalona wedlug innego niz pieniadz miernika wartosci. W tym wypadku waloryzacja nastepowala przez odeslanie do wartosci obcej waluty (CHF) celem ustalenia wysokosci świadczenia w PLN (por. uzasadnienie wyroku Sadu Apelacyjnego w Warszawie w z dnia 22 pazdziernika 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19; Z. Ofiarski: Komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, system Informacji Prawnej LEX).

Majac powyzsze na uwadze, stwierdzic nalezalo, iz na zasadzie swobody umow dopuszczalne bylo umowienie sie przez strony stosunku zobowiazaniowego na dokonanie waloryzacji poprzez odeslanie do waluty CHF. Na tej samej zasadzie dopuszczalne bylo zastosowanie kursu kupna waluty do przeliczenia wysokosci wypłacanego kredytu zas kursu sprzedazy waluty do przeliczenia wysokosci rat kapitalowo – odsetkowych.

Niezasadny okazał się także zarzut powódki, iż przedmiotowa Umowa jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Wskazać należy, iż ustalenie nieważności czynności prawnej z powodu jej sprzeczności z zasadami współzycia społecznego może nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach. To zatem na powódce spoczywał ciężar udowodnienia, że taki wyjątkowy wypadek miał miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast w niniejszym postępowaniu powódka nie wykazała, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności (np. aby strona pozwana wykorzystwała nieporadność powódki lub jej przymusowe położenie). Wobec tego, stwierdzić należało, iż również ten zarzut powódki nie zasługiwał na uwzględnienie.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu, dotyczącego naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2, 4, 5 ustawy Prawo bankowe, dokonując jego analizy, w pierwszej kolejności zacytować należy powołane przepisy. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa kredytu zawarta została przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odniesiona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla

celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powódce w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powódka będzie spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa kredytu w § 1 ust. 1 przewidywała, że Bank udziela Kredytobiorcy kredytu bezgotówkowego w łącznej kwocie 111 229,94 zł waloryzowanego kursem kupna waluty w CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. a kwota kredytu wyrażona w CHF jest określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. Stosownie zaś do § 6 ust. 4 Umowy raty odsetkowe oraz raty kapitałowo – odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich i waloryzowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powódce w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w tabeli kursowej (...) Banku S.A. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także treść § 1 ust. 1 Umowy, który wskazuje, iż kredyt jest waloryzowany kursem kupna waluty w CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. a kwota kredytu wyrażona w CHF jest określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. O tym, iż był to kredyt w PLN świadczą też postanowienia § 12 ust. 3 i § 12 ust. 5 Umowy. Zgodnie z § 12 ust. 3 Umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu Umowy Kredytowej, Bank miał dokonać przeliczenia wierzytelności na złote po średnim kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku SA z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa. Stosownie natomiast do § 12 ust. 5 Umowy od dnia złożenia w Sądzie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wystawionemu przez Bank bankowemu tytułowi egzekucyjnemu/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu Umowy, Bank ma prawo pobierać odsetki w wysokości określonej w Tabeli Oprocentowania dla złotych należności przeterminowanych od całej kwoty zadłużenia.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji – nazwany w umowie waloryzacją – nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania

umów o kredyt indeksowany przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwany Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w tabelach kursowych, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Natomiast odnosząc się do zarzutów powódki, dotyczących naruszenia przez stronę pozwaną przepisów ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2007 roku, poz. 2070 z późn.zm.), wskazać należy, iż wobec niezgłoszenia przez powódkę żadnego z roszczeń – wymienionych w art. 12 tej ustawy – przysługujących konsumentowi przeciwko przedsiębiorcy dokonującemu nieuczciwej praktyki rynkowej, zbędna stała się analiza tego zarzutu.

Wprawdzie przedmiotowej Umowy nie można było uznać za nieważną z powodu wyżej podniesionych zarzutów, jednakże w ocenie Sądu Umowa ta była nieważna z innej przyczyny, tj. z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłały do kursów waluty ustalonych jednostronnie przez Bank w tabelach kursowych – sprzeczne były z naturą stosunku zobowiązaniowego. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszały granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie kredytu strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w tabeli kursowej (...) Banku S.A., dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia.

Zgodnie z w § 1 ust. 1 Bank udzielał Kredytobiorcy kredytu bezgotówkowego w łącznej kwocie 111 229,94 zł waloryzowanego kursem kupna waluty w CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. a kwota kredytu wyrażona w CHF miała być określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF w tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. § 6 ust. 4 Umowy przewidywał zaś, że raty odsetkowe oraz raty kapitałowo – odsetkowe spłacane miały być w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50. Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie (w wersji obowiązującej datę zawarcia Umowy) w ogóle nie określono zasad, którymi pozwany Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie tabeli kursowej (...) Banku S.A. ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie tabeli kursowej. Druga strona umowy (Kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez określenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w tabelach kursowych Banku dokonywała w sposób nieograniczony i dowolny zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank i jego poprzednik prawny (...) Bank S.A. korzystali z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez nich kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi w ogóle zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów.

W ocenie Sądu, sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do tabel kursowych Banku prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji, gdyż bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabel kursowych nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie zaś do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa mogłaby pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu ich sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powódkę zarzuty dotyczące abuzywności postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, stanowiły klauzule abuzywne i jako takie nie wiązały powódki.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21 (LEX nr: 3218438), zgodnie z którym w przypadku istnienia prawomocnego wyroku uznającego określone postanowienie wzorca za niedozwolone, w procesie obejmującym incydentalną kontrolę wzorca, toczącym się pomiędzy przedsiębiorcą, który był pozwanym w sprawie o uznanie postanowienia za niedozwolone, a podmiotem, który jako konsument zawarł z nim umowę, sąd nie powinien już oceniać, czy określone postanowienie jest niedozwolone, gdyż kwestia ta została rozstrzygnięta i rozstrzygnięcie w tej mierze ma charakter wiążący (zob. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 roku, III CZP 17/15, OSNC 2016, Nr 4, poz. 40, w którym przyjęto prejudycjalny charakter orzeczenia wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej dla sporów indywidualnych). W wyroku tym Sąd Najwyższy przyjął, że zasada ta ma zastosowanie zarówno do stosunków prawnych powstających po uprawomocnieniu się wyroku wydanego w ramach abstrakcyjnej kontroli wzorców i po wpisaniu postanowienia do rejestru, jak również do stosunków, które powstały wcześniej. W części odnoszącej się do uznania postanowienia wzorca za niedozwolone orzeczenie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako: „SOKiK”) ma charakter deklaracyjny i wywiera skutek ex tunc.

Kwestionowane postanowienie umowne (w brzmieniu: „Raty odsetkowe i raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”), zawarte w § 6 ust. 4 przedmiotowej Umowy, wpisane zostało do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 5732 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 grudnia 2010 roku, wydanego w sprawie XVII AmC 1531/09, w której stroną pozwaną był poprzednik prawy strony pozwanej (...) Bank S.A.

z siedzibą w W.. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 07 maja 2013 roku, wydanym w sprawie VI ACa 441/13. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie, odnosząc się do klauzuli objętej wpisem, podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że w przedmiotowym postanowieniu wskazano jedynie termin ustalania kursu waluty, przyjętego do rozliczeń spłaty rat kapitałowo – odsetkowych. Nie został natomiast wskazany sposób ustalania tego kursu. Podał, że kwestia ta pozostaje nie tylko poza kontrolą, ale przede wszystkim poza wiedzą klienta, który do ostatniej chwili nie ma możliwości oceny wysokości złotowej swojego zobowiązania na dzień spłaty raty. Podkreślono, że taki sposób traktowania klienta jest nie tylko sprzeczny z dobrymi obyczajami, ale także narusza jego interesy w sposób rażący, uzależniając jego sytuację wyłącznie od arbitralnych decyzji banku.

W uzasadnieniu powyższego wyroku z dnia 07 maja 2013 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie podniósł m.in. że w przypadku umowy, której wzorzec był badany w tej sprawie, nie dochodzi do faktycznego zakupu przez bank waluty oraz że wszelkie operacje wykonywane są jedynie „na papierze”, dla celów księgowych, natomiast do faktycznego transferu wartości dewizowych w którąkolwiek stronę nie dochodzi. W efekcie różnica pomiędzy kursem zakupu danej waluty a kursem sprzedaży tej waluty przez bank, ustalanych wyłącznie przez pozwanego, stanowi jego czysty dochód, zwiększający dodatkowo koszty kredytu dla klienta. W tym mechanizmie Sąd Apelacyjny dostrzegł sprzeczność postanowienia z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta, który nie ma nawet możliwości uprzedniej oceny własnej sytuacji - w tym wysokości wymagalnych rat kredytu – i jest zdany wyłącznie na arbitralne decyzje banku. Dlatego też – zdaniem Sądu Apelacyjnego – uznanie przez Sąd pierwszej instancji zakwestionowanego postanowienia, jako niedozwolonej klauzuli umownej w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. było trafne. Sąd Apelacyjny dodał, że oceny tej nie zmienia nowelizacja prawa bankowego dokonana ustawą z dnia 29

lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż postanowienie, zawarte w § 6 ust. 4 Umowy kredytu, stanowi postanowienie niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a więc jako takie nie wiązało powódki.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18 TSUE wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 TSUE wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie było możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyłającego do tabel kursowych, przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywne i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami, Umowa ta mogłaby nadal obowiązywać.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż opisywany we wcześniejszej części uzasadnienia mechanizm indeksacji, stanowi element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy,

iz usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadziłyby do tego, że pomiędzy stronami brak byłoby zgody na zawarcie umowy. To prowadziłyby zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należałoby uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji prowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Usunięcie tych postanowień z umowy spowodowałoby, że umowa ta nie mogłaby nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji doprowadziłyby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

W tym miejscu dodać należy, iż wprowadzicie po zawarciu przedmiotowej Umowy Bank wprowadził do Regulaminu zmiany dotyczące określenia sposobu ustalania kursów walut w tabelach kursowych, jednakże wprowadzenie tych zmian nie spowodowało sanowania postanowień abuzywnych, zawartych w przedmiotowej Umowie. Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 29 kwietnia 2021 roku, wydanym w sprawie C-19/20, sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Wyjątkiem od tej reguły jest sytuacja, kiedy konsument wyraził wolną i świadomą zgodę na zmianę nieuczciwego warunku i na rezygnację z ochrony przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. Natomiast w niniejszej sprawie powódka takiej zgody nie wyraziła, wręcz przeciwnie – wnosząc pozew, w którym powoływała się na abuzywność postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji – domagała się objęcia jej w/w ochroną.

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek sprzeczności postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji z art. 353¹ k.c. czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności tych postanowień (prowadzącej w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądania głównego powódki byłoby identyczne.

Odnośnie żądania głównego ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy kredytu, Sąd uznał, że nie zasługuje ono na uwzględnienie, gdyż powódka nie ma interesu prawnego w zgłoszeniu tego żądania.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343). Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków

prawnych i praw, ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i z konieczności zapobieżenia temu zagrożeniu.

Powództwo oparte na art. 189 k.p.c. musi być zatem celowe, bo ma spełniać realną funkcję prawną. Ocena istnienia interesu prawnego musi uwzględniać to, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do danego stosunku prawnego i czy definitywnie zakończy spór na wszystkich płaszczyznach tego stosunku lub mu zapobiegnie, a więc czy sytuacja powoda zostanie jednoznacznie określona. Interes prawny wyrażający się w osiągnięciu konkretnych skutków prawnych w zakresie usunięcia niepewności sytuacji prawnej powoda musi być analizowany przy uwzględnieniu, czy w razie wyroku negatywnego może on osiągnąć tożsamy skutek w zakresie ochrony swej sfery prawnej w innej drodze, za pomocą wniesienia powództwa na innej podstawie prawnej. Obiektywny charakter interesu prawnego nie może być wyabstrahowany od okoliczności sprawy, bo podstawą niepewności co do stanu prawnego są konkretne okoliczności faktyczne, które miały wpływ na ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa i które stanowią przyczynę sporu, niejednokrotnie na różnych płaszczyznach prawnych. Interes prawny musi być wykazany przez konkretny podmiot w jego konkretnej sytuacji prawnej, a obiektywne są jedynie kryteria stanowiące podstawę oceny istnienia interesu prawnego, takie same dla wszystkich podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

W okolicznościach niniejszej sprawy powódka nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z Umowy kredytu z dnia 06 października 2008 roku. W sprawie poza sporem było, że zobowiązania stron, wynikające z przedmiotowej Umowy, zostały w całości wykonane przez jej strony, a więc Bank wypłacił powódce kredyt a powódka w całości go spłaciła, wskutek czego Umowa wygasła. Obecnie zatem stron postępowania nie łączy żaden stosunek prawny, wynikający z tej Umowy.

Po pierwsze - skoro w niniejszej sprawie poza sporem było, że zarówno w dacie wniesienia pozwu jak i w dacie wyrokowania nie istniał pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikających z przedmiotowej Umowy kredytu, to powódka nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Po drugie - samo ustalenie w sentencji wyroku przyczyn nieistnienia tego stosunku prawnego, nie spowodowałoby, że powódka zyskałaby jakąkolwiek ochronę prawną na przyszłość, skoro przedmiotowa Umowa została w całości wykonana, a więc wszelkie związane z nią rozliczenia, a także wszelkie koszty ubezpieczeń, zostały już poniesione przez nią przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie. Podkreślenia zatem wymaga, iż w niniejszym postępowaniu powódka mogła dochodzić wobec pozwanego Banku wszelkich roszczeń pieniężnych związanych z przesłankowym ustaleniem nieważności przedmiotowej Umowy kredytu.

Dodać należy, iż po stronie powódki nie powstaną już w przyszłości żadne koszty związane z przedmiotową Umową (wszystkie spłaty kapitałowo - odsetkowe oraz koszty ubezpieczeń zostały już przez nią poniesione przed wniesieniem pozwu). Powódka nie potrzebuje zatem ochrony na przyszłość (skoro po jej stronie nie powstaną żadne nowe roszczenia w związku z przedmiotową Umową). Również z tego względu, stwierdzić należało, iż nie ma ona interesu prawnego w żądaniu ustalenia „nieistnienia stosunku prawnego z uwagi na nieważność lub bezskuteczność” Umowy kredytu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił żądanie główne o ustalenie (pkt II sentencji wyroku).

Natomiast wobec przesłankowego ustalenia, że przedmiotowa Umowa kredytu była nieważna, strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na podstawie tej Umowy. Przy czym dodać należy, iż fakt wykonania w całości przez obie strony zobowiązań, wynikających z tej Umowy, nie ma wpływu na obowiązek dokonania wzajemnych rozliczeń, wynikających z nieważnej czynności prawnej. Ocena, czy czynność prawna jest nieważna może być dokonana także po wygaśnięciu zobowiązań z niej wynikających np. wskutek wykonania umowy.

Podstawę prawną żądania powódki o zapłatę stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Skoro – jak wyżej ustalono – przedmiotowa Umowa była nieważna, a więc nie istniał stosunek zobowiązaniowy, wynikający z tej Umowy, to strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na jej podstawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20). Wskazać także należy, iż zgodnie z uchwałą 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21 jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.).

W ocenie Sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy nie można uznać, by pozwany Bank nie był wzbogacony kosztem powódki lub by zaistniały przesłanki wymienione w art. 409 k.c. Zgodnie z tym przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia w świetle art. 409 k.c., powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się do tych tylko sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego. Natomiast w niniejszej sprawie strona pozwana nie wykazała, aby uzyskaną korzyść zużyła lub utraciła w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Jednocześnie z art. 411 k.c. wprost wynika, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. W niniejszej zaś sprawie podstawą świadczenia była nieważna czynność prawna, która nie stała się ważna mimo spełnienia świadczenia, a w takim wypadku wiedza spełniającego świadczenie, że nie był do świadczenia zobowiązany, nie zwalnia odbiorcy świadczenia do jego zwrotu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2018 roku, I CSK 575/17, Legalis nr 1829409).

Z załączonego do pozwu i niekwestionowanego przez stronę pozwaną zaświadczenia, wystawionego przez Bank (k. 88 – 92), wynika, że w wykonaniu kwestionowanej Umowy kredytu tytułem rat kapitałowo – odsetkowych powódka wpłaciła Bankowi łącznie kwotę 199 294,12 zł, a więc kwotę dochodzoną pozwem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględnił w całości żądanie powódki o zasądzenie od strony pozwanej w/w kwoty.

Odnośnie żądania odsetek ustawowych za opóźnienie Sąd uznał, że żądanie powódki w tym zakresie jest zasadne w części.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W niniejszej sprawie poza sporem było, że powódka przed wniesieniem pozwu nie wezwała strony pozwanej do zapłaty, a zatem pozew należało uznać za wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu, termin tygodniowy na zapoznanie się przez stronę pozwaną z argumentami powódki i rozpoznanie jej wezwania do zapłaty był terminem wystarczający, a zatem od ósmego dnia po doręczeniu odpisu pozwu strona pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Skoro zatem, odpis pozwu doręczono stronie pozwanej w dniu 10 września 2018 roku (k. 378), to odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty zasądzonej w pkt I sentencji wyroku należą się powódce od dnia 18 września 2018 roku do dnia zapłaty.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w pkt I sentencji wyroku, zaś w pkt II Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, a więc także co do odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty zasądzonej w pkt I sentencji wyroku za okres od 05 lipca 2018 roku do 17 września 2018 roku.

Na zakończenie, odnosząc się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia, wskazać należy, iż okazał się on nieuzasadniony.

W ocenie Sądu, wbrew twierdzeniom strony pozwanej do roszczenia powódki nie ma zastosowania 3-letni termin przedawnienia roszczeń, gdyż dochodzone pozwem roszczenie pieniężne nie ma charakteru okresowego. W niniejszej sprawie, Sąd podziеляjąc argumentację zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19, uznał, że termin przedawnienia roszczenia powódki o zwrot kwot wpłaconych na podstawie niedozwolonych postanowień umownych – skutkujących nieważnością umowy – a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powódki nie od chwili dokonania poszczególnych spłat rat kredytu, lecz od chwili, kiedy powódka uświadomiła sobie istnienie w umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznała powódka (k. 597) – w lutym 2018 roku. Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 05 lipca 2018 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powódki o zapłatę nie przedawniło się.

O kosztach postępowania, Sąd orzekł na podstawie art. 100 zdanie 1 k.p.c., znosząc je wzajemnie. Sąd miał przy tym na uwadze, iż jedno z dwóch roszczeń głównych zgłoszonych przez powódkę zostało niemal w całości uwzględnione, natomiast drugie zostało w całości oddalone. Wobec tego, Sąd uznał, że w niniejszej sprawie strony powinny ponieść koszty postępowania po połowie.

Wobec powyższego, Sąd w pkt III i IV sentencji wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki połowę uiszczoną przez nią opłaty sądowej od pozwu, a więc kwotę 500 zł, zaś w pozostałym zakresie koszty postępowania zniósł wzajemnie pomiędzy stronami.

Zarządzenie:

(...)

(...)